

ПЛАН РОЗВИТКУ ЦД БХТТ НА 2019-2023 РОКИ

I. ВСТУП

Діяльність Центральноукраїнського державного будинку художньої та технічної творчості (ЦД БХТТ) визначено низкою нормативно-правових актів, зокрема законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», Національною доктриною розвитку освіти, Положенням про позашкільний навчальний заклад та іншими документами, що регламентують діяльність навчальних закладів позашкільної освіти. Концептуальні положення щодо змісту позашкільної освіти, форм її організації, стратегії розвитку визначено в Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Концепції позашкільної освіти та виховання, переукладання.

Політичні, соціальні й економічні перетворення в Україні зумовлюють важливість більш ефективної організації позашкільного освітнього простору. Сучасний стан педагогічної науки вимагає розглядати цей процес не лише у контексті гуманізації освіти, виховання та розвитку творчої особистості, її соціалізації, а й перегляду теоретико-методологічних основ позашкільної освіти, розроблення й практичного впровадження новітніх навчальних, виховних і розвивальних технологій.

Разом із тим, сучасний етап розвитку позашкільної освіти в регіоні потребує не лише нових методик і технологій навчальної, виховної та методичної роботи, а й інтеграції компетентнісного та культурологічного підходів, співпраці всіх соціальних інституцій із метою створення умов для виховання та розвитку особистості. Це вимагає високої професійно-творчої компетентності педагогів, інноваційної та креативної спрямованості діяльності позашкільного навчального закладу зокрема.

План розвитку навчального закладу є системою поглядів педагогічного колективу, спрямованою на оптимізацію соціально-педагогічних умов, створених для навчання, виховання, творчого розвитку й соціалізації учнівської молоді у позашкільному навчальному закладі.

План розроблено з урахуванням освітніх завдань, специфіки діяльності закладу: організації навчальної та виховної роботи, системності координаційно-методичної, організаційно-масової та науково-методичної роботи, упровадження компетентнісного та культурологічного підходів.

Важливим є врахування організаційно-педагогічних принципів, що характеризують роботу ЦД БХТТ як сучасного багатoproфільного навчального закладу позашкільної освіти: науковість, системність, мобільність; компетентнісна спрямованість; оптимальність співвідношення практичної та теоретичної складових, варіативність вибору змісту, форм, методів і засобів навчальної та виховної роботи з урахуванням регіональних аспектів розвитку позашкільної освіти.

План розроблено на основі нормативно-правових та інструктивно-методичних документів із питань організації діяльності навчальних закладів позашкільної освіти, розвитку творчих здібностей учнівської молоді області, програмно-методичного забезпечення, психологізації освітнього процесу, формування загальної культури та культури здоров'я вихованців.

Методологічною основою плану є:

- досягнення сучасної психолого-педагогічної науки щодо діяльності освітніх систем, зокрема системи позашкільної освіти та її складових;

- загальновизнані дидактичні принципи навчання та виховання: науковості, доступності, наступності, систематичності, гуманізації і демократизації, природовідповідності, культуровідповідності.

Важливим у контексті формування концептуальних ідей розвитку закладу було визначення пріоритетів діяльності закладу. Серед основних:

- сприяння становленню творчої особистості – навчання, виховання, творчий розвиток учнівської молоді у процесі навчально-творчої діяльності за інтересами у сфері вільного часу;

- праця над зміцненням інституту сім'ї, поглибленням психолого-педагогічних знань майбутніх батьків, збереженням та популяризацією національних родинних традицій;

- ефективність освітнього процесу: оптимізація організаційно-педагогічних моделей діяльності профільних творчих об'єднань; організація клубної, організаційно-масової, оздоровчо-дозвілєвої роботи, психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу;

- ефективність методико-координаційної роботи: організація роботи над розв'язанням актуальних методико-педагогічних проблем; реалізація освітніх програм і проектів; упровадження перспективного педагогічного досвіду в освітню діяльність ЦД БХТТ.

Метою подальшої діяльності закладу є забезпечення його інноваційного розвитку, що передбачає вдосконалення соціально-педагогічної моделі; оптимізацію змісту, форм і методів навчальної, виховної, науково-методичної та методико-координаційної роботи; забезпечення психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу.

Для досягнення мети важливим є розв'язання низки актуальних організаційно-педагогічних, науково-методичних, психолого-педагогічних і методико-координаційних завдань.

Організаційно-педагогічні завдання:

- забезпечення якості освітніх послуг;

- забезпечення максимального охоплення (більш ніж 600) учнівської молоді області позашкільною освітою;

- розширення матеріально-технічної бази закладу;

- налагодження партнерських зв'язків з іншими навчальними закладами, науковими установами, громадськими організаціями, комунальними та державними установами з метою реалізації науково-освітніх проектів і програм.

Завдання науково-методичної роботи:

- модернізація змісту позашкільної освіти;

- розроблення освітніх, розвивальних, профільних, профорієнтаційних методик;

- інтеграція компетентнісного і культурологічного підходів;

- біологізація змісту, форм і методів освітнього процесу;
- розроблення технологій, спрямованих на збереження здоров'я та популяризації здорового способу життя;
- створення ефективних систем виховної роботи за напрямками позашкільної освіти;
- формування соціально-професійної зрілості вихованців закладу.

Психолого-педагогічні завдання:

- розроблення методик розвитку творчих здібностей особистості в освітньому процесі;
- удосконалення процесу психологізації позашкільного освітнього середовища;
- біологізація змісту, форм і методів освітнього процесу;
- упровадження інноваційних технологій (ІКТ, здоров'язбережувальних технологій тощо) в освітній процес.

Завдання навчально-методичної роботи:

- підвищення рівня професійно-творчої компетентності педагогів шляхом проведення семінарів-практикумів, упровадження портфоліотехнології в професійно-творчу діяльність педагогів, удосконалення самоосвітньої діяльності;
- висвітлення науково-методичних досягнень педагогічних колективів у фахових виданнях та у презентаціях на семінарах та конференціях;

Завдання методико-координаційної роботи:

- удосконалення системи координації діяльності навчальних закладів області;
- упровадження комплексного підходу та інформаційно-комунікативних технологій до планування роботи закладу;
- координація атестаційного процесу керівників гуртків у навчальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти області;
- удосконалення аналітичної та інформаційно-методичної роботи;
- співпраця ЦД БХТТ з вищими навчальними закладами, науковими установами, громадськими організаціями тощо.

Для реалізації мети і завдань роботи закладу важливим є визначення умов реалізації програми. Серед них основними є креативна та інноваційна спрямованість діяльності педагогів, інтеграція компетентнісного та загально-культурологічного підходів, формування ефективних педагогічних систем розвивального спрямування, біологізація позашкільного освітнього простору, розроблення організаційно-педагогічних засад психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу, створення ефективних систем інформаційно-методичного забезпечення та обміну досвідом.

Серед засобів реалізації завдань програми провідними є: науково-методична та організаційно-технологічна діяльність педагогів, методико-педагогічне моделювання/проекування, авторські освітні методики, перспективний педагогічний досвід, сучасні інформаційно-комунікативні технології, виконання соціально-педагогічних програм і проектів спільно з науковими установами, закладами й осередками культури та мистецтва, владними структурами.

Визначення умов і засобів реалізації програми забезпечує можливість розроблення основних концептуальних положень щодо вдосконалення системи діяльності закладу за основними напрямками позашкільної освіти.

Художньо-естетичне виховання

Художньо-естетичне виховання є одним із традиційних напрямів позашкільної освіти, що передбачає послідовну навчальну та виховну діяльність, спрямовану на формування в учнів естетичного ставлення до життя, сприймання й розуміння прекрасного у мистецтві, природі, взаєминах людей, розвиток художніх потреб і здатності до художньої творчості.

Актуальність роботи за цим напрямом зумовлена попитом на естетичне виховання учнівської молоді, розвиток у підлітків художньо-естетичного смаку, формування в них профільної творчої компетентності (образотворчої, вокальної, хореографічної, театральної тощо).

Важливою для розвитку позашкільної освіти учнів навчальних закладів є координаційно-методична діяльність ЦД БХТТ, що забезпечує реалізацію завдань Комплексної програми художньо-естетичного виховання, узгодження робочих навчальних планів навчальних закладів, систематизацію організаційно-масової роботи за напрямом, упровадження системи атестації творчих колективів відповідно до початкового, базового та профорієнтаційного рівнів.

Основними концептуальними положеннями щодо подальшого розвитку системи роботи за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: організація роботи творчих об'єднань за новими профілями, започаткування роботи дозвіллевих клубів як форми організаційно-масової роботи за напрямом, хобі-клубів як форми організації соціально-творчої діяльності учнів;
- науково-методична робота: розроблення матеріалів щодо творчого розвитку особистості в процесі навчально-творчої діяльності за інтересами, особливостей формування комунікативно-творчої компетентності, національного виховання засобами мистецтва, удосконалення технології студійної роботи;
- організаційно-координаційна діяльність: удосконалення систем роботи щодо атестації юнацьких творчих колективів, організації мистецько-просвітницької та фестивально-конкурсної діяльності та оптимізація роботи обласних профільних методичних об'єднань.

Декоративно-ужиткове мистецтво

Декоративно-ужиткове мистецтво – напрям освітнього процесу, що забезпечує формування спеціальних знань, практичних умінь і навичок (відповідно до напрямів декоративно-ужиткової творчості), особистісно-ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва; розвиток естетичної свідомості, загальнокультурної та художньої компетентності; сприяє творчому розвитку та соціалізації особистості у процесі практично-творчої діяльності.

Робота педагогів закладу за цим напрямом полягає у створенні в області соціально-педагогічних умов, що забезпечують збереження та примноження духовних і культурних надбань народу, відродження національних традицій.

Невід'ємною складовою роботи закладу є популяризація сучасних напрямів декоративно-ужиткової творчості, інтеграція профільної навчальної та виховної роботи з роботою за художньо-естетичним (театр мод), еколого-натуралістичним (аранжування та фітодизайн), технічним (декоративно-технічна творчість) та іншими напрямками.

Концептуальними ідеями щодо вдосконалення роботи за напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: започаткування нових форм організації освітнього процесу, зокрема творчих майстерень, шкіл народних ремесел, курсів профорієнтаційного спрямування тощо;
- науково-методична робота: розроблення матеріалів щодо формування системи мистецької освіти у ЦД БХТТ у контексті європейської інтеграції, створення регіональних екскурсійно-просвітницьких програм і проектів, розвитку творчих здібностей учнівської молоді засобами культури та мистецтва, удосконалення методик організації творчої діяльності та проведення майстер-класів;
- організаційно-координаційна діяльність: розроблення й упровадження обласних освітньо-мистецьких проектів і програм; інформаційний забезпечення сторінки декоративно-ужиткового відділу на сайті закладу; створення галерей дитячої творчості.

Екскурсійно-краєзнавча робота

Екскурсійно-краєзнавча робота передбачає залучення учнівської молоді до дослідження природи, історії, культури рідного краю та спрямування системи освітнього процесу на формування національної самосвідомості підростаючого покоління.

Роботу закладу за цим напрямом спрямовано на популяризацію та розвиток у регіоні учнівського краєзнавства, координацію діяльності учнівських творчих об'єднань пошуково-краєзнавчого спрямування, організацію та проведення обласних етапів всеукраїнських краєзнавчих заходів, координацію музейної та екскурсійно-просвітницької діяльності.

Основними ідеями щодо вдосконалення системи роботи закладу за напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: оптимізація систем екскурсійно-просвітницької, експедиційної, музейної роботи; започаткування клубних форм роботи; створення ефективної системи обміну екскурсійними-туристськими групами вихованців на міжрегіональному та міжнародному рівнях;
- науково-методична робота: розроблення методико-педагогічних проблем щодо організації пошуково-дослідницької діяльності школярів; розроблення концепцій національно-патріотичного та екологічного виховання засобами краєзнавчої роботи; інформаційно-методичне забезпечення екскурсійної та рекреаційно-оздоровчої діяльності;
- організаційно-координаційна діяльність: започаткування регіональних краєзнавчих освітніх проектів; відродження традицій проведення регіональних військово-патріотичних ігор для учнівської молоді; удосконалення систем роботи музеїв навчальних закладів області.

Туристсько-спортивна робота

Туристсько-спортивна робота передбачає залучення учнівської молоді до активної діяльності у сфері туризму та спортивного орієнтування; сприяє формуванню загальної культури та культури здоров'я; забезпечує фізичний та комунікативно-творчий розвиток особистості; розширює знання про рідний край та його історико-культурну спадщину.

Діяльність нашого закладу за напрямом спрямована на опанування вихованцями навчальних закладів області основам техніки туризму й орієнтування, організацію змістовного дозвілля, духовний розвиток, зміцнення здоров'я, формування навичок взаємодії в мікросоціумі.

Основними завданнями роботи за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: розширення профілів роботи гуртків; оптимізація моделі виховної роботи напряму; впровадження сучасних інформаційних технологій у проведенні змагань зі спортивного орієнтування;
- науково-методична робота: оптимізація програмно-методичного забезпечення гуртків спортивно-туристського напряму; удосконалення профільних навчальних методик і технологій; методичне забезпечення роботи з національно-патріотичного виховання;
- організаційно-координаційна діяльність: координація роботи щодо проведення категорійних і ступеневих походів; удосконалення організаційно-педагогічних засад проведення обласних учнівських туристських зльотів, змагань зі спортивного орієнтування; забезпечення ефективної роботи маршрутно-кваліфікаційної та спортивно-технічної комісій; організаційно-методичне забезпечення діяльності профільних тренувально-оздоровчих таборів; інформаційне забезпечення сторінки спортивно-туристського відділу на сайті закладу; підвищення ефективності співпраці з батьками, громадськими організаціями і навчальними закладами.

Технічна творчість

Технічна творчість спрямована на формування у вихованців техніко-технологічної компетентності, залучення учнівської молоді області до активної дослідницької роботи, спортивно-технічних видів спорту, декоративно-технічної творчості.

Важливим акцентом у роботі за цим напрямом є популяризація сучасних техніко-технологічних знань серед учнів навчальних закладів області, надання вихованцям гуртків можливостей для самореалізації у різних сферах практично-технічної діяльності.

Особливе значення в області має робота щодо збереження мережі гуртків технічного напряму; удосконалення системи обласних масових заходів за напрямом; забезпечення професійно-творчої взаємодії педагогів, спрямованої на вдосконалення їхньої професійної майстерності; упровадження інноваційних навчальних методик і технологій у систему освітнього процесу навчальних закладів області.

Плановими положеннями щодо подальшого розвитку системи роботи закладу за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: започаткування роботи нових гуртків інформаційно-технічного та предметно-технічного профілів основного, вищого навчально-організаційного рівня; утвердження клубної форми роботи

однією з основних форм організації масової роботи за напрямом; організація роботи щодо реалізації телекомунікаційних проєктів;

- науково-методична робота: методико-педагогічне розроблення проблеми розвитку творчих здібностей особистості у процесі технічної творчості; удосконалення методичного забезпечення гуртків інформаційно-технічного профілю;

- організаційно-координаційна діяльність: розширення мережі базових навчальних закладів для проведення обласних конкурсів і змагань; впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій в роботу навчальних закладів області; інформаційне забезпечення сторінки техніко-технологічного напрямку на сайті закладу.

Науково-дослідницька діяльність учнівської молоді

Організація пошукової та науково-дослідницької діяльності учнівської молоді за різними освітніми напрямами є однією з тих особливостей сучасного етапу розвитку закладу, що забезпечує систематизацію роботи з інтелектуально обдарованою учнівською молоддю області, її підготовку до активної творчої діяльності у галузі науки.

Характерними ознаками освітнього процесу за цим напрямом є її спрямованість на:

- поглиблення знань учнів за обраними освітніми напрямами,
- формування дослідницької компетентності (опанування основами наукового дослідження, розвиток комунікативно-творчих умінь, навичок самоорганізації та самоконтролю, культури інтелектуально-творчої діяльності);
- розвиток творчих здібностей особистості в процесі навчально-дослідницької діяльності, становлення її творчої активності та самостійності,
- профорієнтацію та психолого-педагогічну підготовку до навчання у вищих навчальних закладах.

Координатором роботи за цим напрямом у регіоні є територіальне відділення МАН, що є структурним підрозділом. Його діяльність спрямована на організацію роботи наукових відділень, секцій (очно-заочна форма), проведення заходів для інтелектуально обдарованої молоді (форуми, конкурси, конференції тощо), проведення практик (виробничих, польових), організацію роботи навчально-оздоровчих таборів, літніх шкіл МАН.

Основними концептуальними положеннями щодо вдосконалення роботи закладу за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: створення в області комплексу соціально-педагогічних умов як основи для вдосконалення системи роботи наукових товариств учнів у навчальних закладах області та територіального відділення МАН України; упровадження дистанційного навчання та інших інноваційних організаційно-педагогічних технологій, методик навчальної, виховної та розвивальної роботи; удосконалення системи виявлення та підтримки обдарованої учнівської молоді, залучення її до навчання в профільних всеукраїнських і обласних заочних школах;
- науково-методична робота: удосконалення системи роботи над проблемою розвитку творчих здібностей учнівської молоді в гуртках пошуково-дослідницького

спрямування, наукових секціях Малої академії наук і наукових товариствах учнів (НТУ); науково-методичне забезпечення психологічного супроводу освітнього процесу; розроблення організаційно-педагогічних засад роботи літніх шкіл МАН;

- організаційно-координаційна діяльність: розширення мережі НТУ навчальних закладів області; розширення форм навчальної та практичної роботи під час навчально-оздоровчих сесій, літніх шкіл; організація роботи на замовлення кафедр, науково-виробничих установ; забезпечення ефективної взаємодії навчальних закладів загальної, позашкільної та вищої освіти, науково-виробничого потенціалу області для роботи з інтелектуально обдарованими дітьми та учнівською молоддю.

Соціально-творча реабілітація дітей та молоді з особливими потребами

Соціально-творча реабілітація – напрям соціально-педагогічної роботи, що передбачає реалізацію заходів, спрямованих на відновлення морального, психічного й фізичного стану учнівської молоді; навчання основам індивідуальної та колективної поведінки відповідно до загальноновизнаних суспільних норм і правил; залучення до навчально-творчої діяльності за інтересами; підготовку до життя та діяльності в сучасному суспільстві, профорієнтацію.

Соціально-педагогічне значення роботи закладу за цим напрямом полягає в організації роботи в області щодо соціального становлення вихованців з особливими потребами, забезпеченні їхніх потреб у самореалізації у процесі навчально-творчої діяльності в гуртках, профорієнтації та початковій профпідготовці.

Основними положеннями щодо вдосконалення системи роботи закладу за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: започаткування соціального волонтерства педагогів і вихованців у реабілітаційно-оздоровчих закладах; розроблення інформаційно-методичних матеріалів для роботи з батьками (лекційно-практичний курс);
- психологічний супровід: започаткування індивідуальної та групової корекційно-розвивальної роботи; упровадження програм соціально-педагогічних тренінгів;
- науково-методична робота: розроблення організаційно-педагогічних засад методичного та психологічного супроводу освітнього процесу за напрямом;
- організаційно-координаційна діяльність: висвітлення досвіду роботи навчальних закладів області щодо організації роботи з дітьми з особливими потребами.

Організаційно-масова робота

Організаційно-масова робота передбачає проведення масових заходів для учнівської молоді, забезпечення роботи гуртків/клубів дозвілля, організацію роботи органів дитячого самоврядування, шкіл/клубів лідерів, дитячих прес- та телецентрів, сайтів тощо.

Соціально-педагогічне значення роботи нашого закладу за цим напрямом полягає в:

- організації масової роботи за різними напрямками позашкільної роботи на обласному рівні (фестивалі, зльоти, конкурсні заходи тощо);

- координації дозвіллевої діяльності учнівської молоді у сфері вільного часу в навчальному закладі позашкільної освіти;
- навчанні та координації роботи педагогів, які забезпечують діяльність органів дитячого самоуправління;
- організації, проведенні в культурно-просвітницькому супроводі методико-педагогічних заходів різних організаційних рівнів.

Основними плановими положеннями щодо вдосконалення системи роботи закладу за цим напрямом є:

- інноваційна організаційно-педагогічна діяльність: проведення зональних (міжрайонних) масових заходів за основними напрямками позашкільної освіти; застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій для покращення комунікативно-творчої взаємодії педагогів;
- науково-методична робота: удосконалення моделей виховної роботи навчальних закладів (відповідно до напрямів позашкільної освіти), методик організаційно-масової роботи та навчання членів учнівського самоврядування;
- організаційно-координаційна діяльність: оптимізація системи роботи культурних організаторів і методистів навчальних закладів, відповідальних за організацію масових заходів, діяльність учнівського самоврядування; створення електронної бібліотеки організаційно-масової роботи у навчальних закладах області.

Зміцнення матеріально-технічної бази ЦД БХТТ

- розробка програми відновлення пам'яток архітектури в області (ремонтні роботи даху, актові зали, фасаду, комунікацій, тощо);
- продовження внутрішніх ремонтних робіт приміщення;
- придбання комп'ютерного і офісного обладнання та аудіо-, відео- й медіатехніки;
- придбання обладнання та приладдя для організації і проведення конкурсів, виставок, фестивалів, зборів тощо.

Очікувані результати

Очікуваними результатами щодо реалізації положень Плану є:

- досягнення стратегічної мети – оптимізації навчального, виховного та науково-методичного потенціалу ЦД БХТТ як комплексного навчального закладу та регіонального методико-координаційного центру з питань позашкільної освіти для учнів закладів області;
- забезпечення організаційно-педагогічних, науково-методичних і змістових передумов для розвитку позашкільної освіти в області, спрямованих на максимальне охоплення позашкільною освітою учнівської молоді; ефективність систем навчальної, виховної, організаційно-масової, методичної та просвітницької роботи навчальних закладів області; високий рівень професійно-творчої взаємодії та інноваційна спрямованість педагогічного соціуму;
- підвищення якості позашкільної освіти, основними характеристиками якої є компетентнісна спрямованість освітнього процесу, зорієнтованість на виховання здорової, інтелектуально та творчо розвинутої, духовно багатой особистості з активною та свідомою громадянською позицією;
- збільшення контингенту вихованців ЦД БХТТ.